

УДК 517.217.1

М. Приймак, Л. Дмитроца

(Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя)

ЗМІННІ ПЕРІОДИ ФУНКЦІЇ ІЗ ЗМІННИМ ПЕРІОДОМ ТА ЇХ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК

Нагадаємо, що функція $f(t)$, $t \in I$, називається періодичною із змінним періодом, якщо існує така неперервна функція $T(t) > 0$, $T'(t) > -1$, що для всіх t і $t+T(t)$ із області визначення I значення функції $f(t)$ в цих точках повторюються, тобто

$$f(t) = f(t+T(t)). \quad (1a)$$

Відомо, що для періодичної функції $g(t)$, $t \in I$, з постійним періодом T виконується рівність $g(t) = g(t+T) = g(t-T)$. Нескладні міркування показують, що для функції $f(t)$ із змінним періодом $T(t)$ аналогічна рівність $f(t) = f(t+T(t)) = f(t-T(t))$ в загальному не виконується. Тому для знаходження точки, розміщеної через період зліва відносно t , в якій значення функції повторюється, необхідно розглянути змінний період $T^-(t)$, такий що

$$f(t) = f(t-T^-(t)). \quad (1b)$$

Аналіз виразів (1a) і (1b) та нескладні міркування переконують, що між змінними періодами $T(t)$ і $T^-(t)$ існує функціональний взаємозв'язок:

$$T(t) = T^-(t+T(t)), \quad (2a)$$

$$T^-(t) = T(t-T^-(t)). \quad (2b)$$

Перевіримо це твердження для змінних періодів тригонометричних функцій $\sin t^\alpha$ та $\cos t^\alpha$, $t \geq 0$, $\alpha > 0$. Як показано в [1], для цих функцій їх змінні періоди

$$T_\alpha(t) = -t + t^\alpha + 2\pi^{1/\alpha}, \quad t \geq 0, \quad (3a)$$

$$T_\alpha^-(t) = t - t^\alpha - 2\pi^{1/\alpha}, \quad t \geq 2\pi^{1/\alpha}. \quad (3b)$$

Наявність індексу α у виразах для змінних періодів $T_\alpha(t)$ та $T_\alpha^-(t)$ вказує на їх залежність від α , і коли не виникає непорозуміння, індекс можна опускати.

Перевіримо рівність (2a). Підставивши у вираз $T^-(t+T(t))$ змінний період (3a)

$T(t) = -t + (t^\alpha + 2\pi)^{1/\alpha}$, маємо

$$\begin{aligned} T^-(t+T(t)) &= T^-\left[t - t + (t^\alpha + 2\pi)^{1/\alpha}\right] = T^-\left[(t^\alpha + 2\pi)^{1/\alpha}\right] = \\ &= (t^\alpha + 2\pi)^{1/\alpha} - \left\{ \left[(t^\alpha + 2\pi)^{1/\alpha} \right]^\alpha - 2\pi \right\}^{1/\alpha} = (t^\alpha + 2\pi)^{1/\alpha} - (t^\alpha + 2\pi - 2\pi)^{1/\alpha} = \\ &= -t + (t^\alpha + 2\pi)^{1/\alpha} = T(t). \end{aligned}$$

Рівність (2b) перевіряється аналогічним чином.

Перелік посилань

1. Приймак М.В. Змінні періоди деяких періодичних функцій із змінним періодом // Матеріали одинадцяті наукової конференції Тернопільського державного технічного університету імені Івана Пулюя. Тернопіль, вид. ТДТУ, 2007. – С. 71.